

HUKUKA AYKIRI ELDE EDİLMİŞ DELİLLERİN DİSİPLİN HUKUKUNDA KULLANILMASI

Doç. Dr. F. Ebru GÜNDÜZ*

ÖZET

Maddi gerçeği ortaya çıkarmak için kullanılan delillerin, gerçeği ortaya çıkarmadaki gücü kadar bu delillerin nasıl elde edildikleri de önemlidir. Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kullanılamayacağı kuralı ceza yargılamasında katı bir şekilde uygulanırken; disiplin hukukunda uygulanıp uygulanamayacağı yolunda farklı yargı kararları ve görüşler bulunmaktadır. Hukuk devleti ilkesi, adil yargılanma hakkı ve hak arama hürriyeti gereğince, hukuka aykırı elde edilmiş deliller disiplin hukukunda da kullanılmamalıdır. Disiplin hukukunda hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kabul edilmesi bireylerin hukuki güvenliklerini tehlikeye düşürecek ve hukuksuz davranışları meşru hale getirecektir. Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kullanılmaması ilkesinin disiplin hukukunda esnetilmesi, teknolojinin çok geliştiği ve çoğu kişinin bu teknolojiye rahatlıkla ulaşabildiği şu dönemde bireylerin temel hak ve hürriyetleri için ciddi bir tehlike oluşturabilecektir. Hukuka aykırı elde edilmiş delillere dayanılarak gerçekleştirilen disiplin cezası verme işlemleri, sebep unsuru bakımından sakat olacak ve bu işlemlerin idari yargı mercii tarafından iptali gerekecektir.

Anahtar Kelimeler: Hukuka Aykırı Delil, Disiplin Hukuku, Hukuk Devleti, Adil Yargılanma Hakkı, Hak Arama Hürriyeti

---

* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, fegunduz@ybu.edu.tr (Geliş Tarihi: 25.09.2018 – Kabul Tarihi: 12.12.2018)

THE USE OF ILLEGALLY OBTAINED EVIDENCE IN DISCIPLINARY LAW

ABSTRACT

It is important how the evidences are obtained as much as the power of the evidence used to reveal the material truth. While it is strictly enforced in the criminal proceedings that the illegal evidence can not be used; there are different judicial decisions and opinions how it will be applied in disciplinary law. In accordance with the rule of law principle, the right to a fair trial and the right to legal remedies, illegal evidence should not be used in disciplinary law. The acceptance of illegally obtained evidence in disciplinary law will jeopardize the legal security of the individual and legitimate unlawful behavior. Stretching the principle of disregarding illegal evidence in disciplinary law may create a serious threat to the fundamental rights and freedoms of the individual at the time when technology is highly developed and accessible to most people. Disciplinary penalties which are based on illegal evidence will be nullified by the administrative jurisdiction.

Key Words: Illegal Evidence, Disciplinary Law, Rule of Law, Right to a Fair Trial, Right to Legal Remedies

GİRİŞ

Kamu hizmeti sunmakla görevli olan idarenin insan unsurunu oluşturan kamu personelinin, tabi oldukları statüyü düzenleyen kurallara uymamaları nedeniyle kurum düzenine aykırı davranışlarına “*disiplin suçu*”, bu suç için uygulanan yaptırıma da “*disiplin cezası*” adı verilmektedir¹. Kamu görevlisi tarafından bir disiplin ihlali gerçekleştirildiğine dair iddianın varlığı halinde, kamu görevlisi hakkında disiplin soruşturması açılır. Bu soruşturma neticesinde kamu görevlisine disiplin cezasının verilebilmesi için kişinin üzerine atılı fiili işlediğinin herhangi bir tereddüte yer vermeyecek şekilde kesin olarak ispatlanması gerekmektedir. İspatlanamaması durumunda “*şüpheden sanık yararlanır*” ilkesi gereğince kişiye disiplin cezası verilemez².

Kişinin üzerine atılı disiplinsizlik oluşturan fiili işleyip işlemediğine ilişkin maddi gerçeği ortaya çıkarmak için deliller kullanılmaktadır. Disiplin cezasının verilebilmesi için elde edilen delillerin maddi gerçeği ortaya çıkarmadaki gücü önemli olmakla birlikte, delillerin nasıl elde edildikleri de önem arz etmektedir. Hukuka aykırı bir şekilde elde edilen delillerin ceza yargılamasında kullanılamayacağına ilişkin pozitif hukuk kuralları bulunmaktadır. Bu sebeple ceza yargılamasında bu delillerin kullanılamayacağı konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak disiplin hukukunda, hukuka aykırı yöntemlerle elde edilmiş olan delillerin kullanılıp kullanılamayacağı hususunda açık bir pozitif hukuk kuralı bulunmadığı gibi, farklı görüşler ve farklı yargı kararları bulunmaktadır.

Biz de çalışmamızda ceza yargılamasında hukuka aykırı elde edilen delillere ilişkin düzenlemelerden kısaca bahsettikten sonra, hukuka aykırılık kavramını ve disiplin hukukunda hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kullanılıp kullanılamayacağını, bu konudaki farklı yargı kararları ve doktrindeki görüşlerle birlikte incelemeye çalışacağız.

¹ **Akyılmaz, Bahtiyar /Sezginer, Murat /Kaya, Cemil** (2017) Türk İdare Hukuku, Ankara, Seçkin Yayınları, s.765.

² Dan. 10.D., 27.10.1987, E.1987/2015, K.1987/1721. “... (E)vrensel ceza hukuku ile Türk Ceza Kanunu’nda yer alan ‘şüpheden sanık yararlanır’ ilkesi disiplin hukukunda da uygulama alanı bulmaktadır. Buna göre; disiplin yaptırımı uygulanacak kişi tarafından ikrar edilmeyen ve eldeki mevcut deliller ile disiplin normuna aykırı fiilin ispatı mümkün olmayan hallerde ‘şüpheden sanık yararlanır’ ilkesi gereğince ilgilie disiplin cezası verilemeyeceğinin kabulü gerekmektedir.” Dan. 12.D., 30.05.2017, E.2016/7260, K.2017/2823.

I. CEZA HUKUKUNDA HUKUKA AYKIRI DELİL VE HUKUKA AYKIRILIK KAVRAMI

Ceza yargılamasında amaç, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Bu gerçeğin ortaya çıkarılması için kullanılan vasıtalar “delil (kanıt)” olarak adlandırılmaktadır. Gerçeğin ortaya çıkarılmasında, kullanılan delillerin gücü kadar delillerin nasıl elde edildiği de önemlidir. Bu sebeple maddi gerçeğe ancak hukuk kuralları çerçevesinde ulaşılması mümkün kabul edilmektedir³. Bir diğer ifadeyle, ceza muhakemesinde suç işleyenlerin tespiti ve cezalandırılması yanında sanığın menfaatlerinin korunması da hedeflenmektedir⁴. Bu hedefin gerçekleştirilmesi ise ancak insan haklarına ve adil yargılanma hakkına uygun hareket edilmesi ile mümkün olabilir⁵.

Yargılamanın hukuka uygun gerçekleştirildiğinin kabul edilebilmesi için yargılamaya esas alınan delillerin hukuka uygun yöntemlerle elde edilmesi gerekir. Hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillerin yargılamaya dayanak kabul edilmesi, hakkın kötüye kullanılmasına sebep olabileceği gibi⁶, kişi hak ve hürriyetlerine de zarar verir. Özellikle delil elde edilmesinde hukuka aykırı yöntemlerin kullanılması; özel hayatın gizliliği, haberleşmenin gizliliği, konut dokunulmazlığı gibi hak ve hürriyetler için ciddi bir tehlike oluşturur.

Anayasa Mahkemesi de bir kararında ceza muhakemesinde delilin hukuka uygun elde edilmesinin önemini şu şekilde ifade etmiştir; “*Ceza muhakemesinin amacı, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Ancak bu amacın gerçekleştirilmesi için yapılan araştırma faaliyetleri sınırsız değildir. Maddi gerçeğin hukuka uygun bir şekilde ortaya çıkarılması, ceza adaletinin hakkaniyete uygun gerçekleşmesi için gereklidir. Bu bakımdan ceza yargılamasında hukuka uygun*

³ Çınar, Ali Rıza (2004) “Hukuka Aykırı Kanıtlar”, S. 55, Y. 2004, s.32-33, TBB Dergisi, s.31-64.

⁴ Aydın, Devrim (2014) Ceza Muhakemesinde Deliller, Ankara, Yetkin Yayınları, s.16.

⁵ Aydın, s.16-17.

⁶ Erman, Sahir (1995) Hukuka Aykırı Deliller, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, s.222. Anayasa Mahkemesi de bir kararında, “*Usul hukukumuzdaki ilkelerden olan ‘dürüst işlem ilkesi’ de bu şekilde elde edilen bir delilin kullanılmasına olanak vermez. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 6. maddesinde düzenlenen adil/dürüst yargılanma hakkı, kişilerin hukuk devletinin kuralları çerçevesinde yargılanmalarını öngörür. Bu kurala aykırılık, işlemin adil olmasını ve dürüst işlem ilkesini ihlal edecektir.*” ifadeleriyle, hukuka aykırı delillerin kullanılmasını dürüst işlem ilkesine aykırı olduğunu değerlendirmiştir. AYM, E: 1992/2, K: 2001/2, T: 22.06.2001, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

yöntemlerle delil elde edilmesi, hukuk devletinin temel ilkelerinden sayılmaktadır. Bu kapsamda Anayasa'nın 38. maddesinin altıncı fıkrasında da kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilemeyeceği açıkça hükme bağlanmıştır."⁷.

Delilin hukuka aykırı elde edilmesi ne demektir?

Hukuka aykırı elde edilmiş delillere ilişkin pozitif hukuk kurallarını incelediğimizde öncelikle Anayasa'nın 38'inci maddesi karşımıza çıkmaktadır. 03.10.2001 tarih ve 4709 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi ile Anayasa'nın 38'inci maddesine "Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez." hükmü ilave edilmiştir.

Yine Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 206/2-a maddesinde, kanuna aykırı elde edilmiş delilin reddedileceği; 217/2 maddesinde, yüklenen suçun hukuka uygun elde edilmiş her türlü delil ile ispat edilebileceği; 230/1-a maddesinde, reddedilen delillerin gösterilmesinden bahsedildikten sonra hukuka aykırı elde edilmiş delillerin ayrıca ve açıkça gösterilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Bahsi geçen Kanun'un 289/1-i maddesinde ise, hükmün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilmiş delile dayanması, kesin hukuka aykırılık sebebi olarak kabul edilmiştir.

Anayasa'da ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nda hukuka aykırı deliller ile ilgili düzenlemelerde ilk dikkat çeken husus, tam bir kavram birliğinin olmasıdır. Anayasa'nın 38/6 maddesinde ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun bazı maddelerinde "kanuna aykırılık" ifadesi kullanılmasına rağmen, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun diğer bazı maddelerinde ise "hukuka aykırılık" ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca uygulamada yargı kararlarında ve doktrinde, hukuka aykırı elde edilmiş delil veya kanuna aykırı elde edilmiş delil ifadeleri yerine "hukuka aykırı delil" ifadesinin de kullanıldığı görülmektedir.

Bilindiği gibi hukuka aykırılık ifadesi, kanuna aykırılık ifadesinden daha geniş bir içeriğe sahiptir. Hukuka aykırılık kavramı içerisine, yasa koyucunun dahi aykırı hareket edemeyeceği hukukun evrensel ilkeleri de dâhildir⁸. Buna

⁷ AYM, Bireysel Başvuru, E: 2014/4704, T: 01.02.2018, <https://kararlarbilgibankasi.ana-yasa.gov.tr/BB/2014/4704>.

⁸ **Atay, Ender Ethem** (2016) İdare Hukuku, Ankara, Turhan Kitabevi, s.59.

göre delilin hukuka aykırı yöntemlerle elde edilmemiş olduğunun kabul edilebilmesi için, yasa koyucu tarafından düzenlenmemiş olsa da, her yerde her sistemde tartışmasız olarak kabul edilen kurallara da uygun bir şekilde elde edilmiş olması gerekecektir.

Hukuka aykırılık, kanuna aykırılıktan daha geniş bir içeriğe sahip olduğu için delillerin elde edilmesine ilişkin olarak da hukuka aykırılık kavramının kullanılmasının daha yerinde olduğu kanaatindeyiz.

Anayasa Mahkemesi de bir kararında hukuka aykırı elde edilmiş delillerdeki hukuka aykırılık ifadesinin, pozitif hukuk kurallarından daha geniş bir içeriğe sahip olduğunu şu şekilde açıklamıştır; *“Türk hukuk sisteminde ‘hukuka aykırı şekilde’ elde edilen deliller hiçbir şekilde kullanılamaz. Hukuka aykırılıktan kasıt ise tüm pozitif hukuk kuralları ile birlikte hukukun kabul edilmiş evrensel ilkelerine aykırılıktır. Bu anlamıyla ‘hukuka aykırı şekilde elde edilen deliller’, ‘yasal olmayan yöntemlerle elde edilen deliller’ kavramından yani ‘yasadı-şılıktan’ da geniş bir içeriğe sahiptir”*⁹.

Yargılamada kullanılamayacak delillerin sadece kanuna aykırı elde edilen deliller değil, aynı zamanda kanuna aykırılıktan daha geniş bir içeriğe sahip olan hukuka aykırı elde edilen deliller olduğunu tespit ettikten sonra, hukuka aykırılık kavramından ne anlaşılması gerektiği belirlenmelidir. Delillerin elde edilmesinde temel hak ve hürriyetlerin ihlal edilmemesi gerekir. Temel hak ve

⁹ *“Hukuka aykırılık en başta milli hukuk sistemimiz içinde yürürlükteki tüm hukuk kurallarına aykırılık anlamına gelir. Bu çerçevede içinde, anayasaya, usulüne uygun olarak kabul edilmiş uluslararası sözleşmelere, kanunlara, kanun hükmünde kararnamelelere, tüzüklere, yönetmeliklere, içtihadı birleştirme kararlarına ve teamül hukukuna aykırı uygulamaların tümü hukuka aykırılık kavramı içinde yer alır. / Bunun dışında, hukuk sistemimiz, hukukun genel ilkeleri adı verilen ve uygar dünyanın tüm medeni ülkelerinde uygulanan kuralları da hukuk kuralı olarak kabul etmektedir. Hukukun genel ilkelerinin neler olduğu konusunda bir belirsizlik olsa da, hukukun genel ilkelerinin hukuki bağlayıcılığı bulunduğu gerek uygulamada gerekse doktrinde tartışmasız olarak kabul edilmektedir. Anayasa Mahkememiz de birçok kararında, hukukun genel ilkelerinin varlığını kabul etmenin hukuk devletinin gereklerinden biri olduğunu ve bu ilkelerin yasakoyucu tarafından dahi yok edilemeyeceğini hükme bağlamıştır (örneğin bkz. AYM, E: 1985/31. K: 1986/1, T: 17.03.1986, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>). Anayasa Mahkemesi’nin bu görüşleri çerçevesinde hukukun genel ilkeleri, yasalardan, hatta Anayasa’nın değiştirilebilir hükümlerinden de üstün bir konuma getirilmiştir. Gerçekten de, bir anayasa hükmünü ve yasayı değiştirme gücüne sahip yasakoyucu hukukun genel ilkelerini yok etmeye yönelik bir yasama tasarrufunda bulunamaz.”* AYM, E: 1992/2, K:2001/2, T: 22.06.2001, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

hürriyetlerin nasıl sınırlandırılabilceği, bu hak ve hürriyetlere nasıl müdahalede bulunulabileceği Anayasa'nın 13'üncü maddesinde¹⁰ düzenlenmiştir. Delil elde etmek için kullanılan yöntemlerin bu sınırlamaların dışına çıkmaması gerekir. Bu sınırları aşan davranışlar ile elde edilen deliller hukuka aykırı delil olarak değerlendirilmelidir. Anayasa'nın 13'üncü maddesine göre, temel hak ve hürriyetler ancak kanun ile sınırlandırılabilir. Delil elde etme yöntemleri de temel hak ve hürriyetlere müdahale edilmesini gerektirdiği sürece, delil elde etme yöntemlerinin kanun ile düzenlenmesi gerekir. Delillerin elde edilmesine ilişkin olarak var olan pozitif hukuk kurallarına uygun hareket edilmelidir. Somut olaydaki delilin elde edilmesine ilişkin herhangi bir pozitif hukuk kuralının bulunmaması durumunda da delil elde etme yönteminin temel hak ve hürriyetleri ihlal etmemesi ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmaması gerekir. Hem kanuni düzenlemelere aykırılık hem de hukukun genel ilkelerine aykırılık, delil elde edilmesinde hukuka aykırı yöntemler olarak kabul edilecek, yargılama sırasında kullanılamayacaktır.

II. DİSİPLİN HUKUKUNDA HUKUKA AYKIRI ELDE EDİLMİŞ DELİL

Disiplin soruşturması, ceza soruşturmasından bağımsızdır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 131'inci maddesine göre, aynı olaydan dolayı memur hakkında ceza mahkemesinde kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin kovuşturmasını geciktirmeyecektir ve memurun ceza kanununa göre mahkûm olması veya olmaması ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel değildir. Bununla birlikte ceza kovuşturmasında elde edilecek verilerden disiplin soruşturmasında da faydalanılabilecek, bu durum, disiplin soruşturmasında hem daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasına hem de usul ekonomisine uygun olacaktır.

Ceza soruşturması ile disiplin soruşturması bağımsız olmakla beraber, ceza hukukuna hâkim olan ilkelerin disiplin soruşturmalarında da geçerli olduğu kabul edilmektedir. Anayasa Mahkemesi pek çok kararında, Anayasa'nın "Suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlıklı 38'inci maddesinde, idari ve adli cezalar

¹⁰ MADDE 13- Temel hak ve hürriyetler, özlere dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

arasında bir ayırım yapılmadığından, disiplin cezalarının da Anayasa'nın 38'inci maddesi kapsamında olduğunu ifade etmiştir¹¹.

Anayasa Mahkemesi'nin bu görüşüne benzer şekilde Danıştay da pek çok kararında ceza yargılamasına hâkim olan ilkelerin disiplin hukukunda da uygulanması gerektiğine karar vermiştir¹².

Ceza muhakemesi hukukunda delillerin elde edilmesi temel hak ve hürriyetlere müdahale niteliği taşıdığı için delillerin nasıl elde edilebileceğine ilişkin pek çok kanuni düzenleme bulunmakta¹³ ve hukuka aykırı delil kullanılması yasağı katı bir şekilde uygulanmaktadır. Disiplin hukukunda ise ceza yargılamasındaki gibi delillerin elde edilme yöntemlerine ilişkin açık pozitif hukuk kuralları bulunmamaktadır. Peki, ceza muhakemesi hukukunda katı bir şekilde uygulanan hukuka aykırı delil kullanılması yasağı disiplin hukukunda uygulama imkânı bulacak mıdır?

Disiplin hukukuna ilişkin mevzuatlarda bu konuda herhangi bir düzenleme yer almadığından hem yargı kararlarında hem de doktrindeki görüşlerde bu konuda birlik bulunmamaktadır. Hukuka aykırı delillerin, disiplin hukukunda kullanılabileceğini ve kullanılamayacağını kabul eden yargı kararları ve görüşleri ayrı başlıklar altında incelemenin gerekli olduğu kanaatindeyiz.

A. DİSİPLİN HUKUKUNDA HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KULLANILABİLECEĞİNİ KABUL EDEN KARARLAR VE GÖRÜŞLER

Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda kullanılabileceği yönünde pek çok Yargıtay, Danıştay ve AYİM kararı bulunmaktadır. Örneğin, Yargıtay 5'inci Ceza Dairesi, disiplin soruşturmalarında hukuka aykırı

¹¹ “Genel olarak disiplin cezaları kamu görevi ile ilgili bir ceza türü olarak benimsenmektedir. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayırım yapılmamış, ayrıca ceza yerine geçen güvenlik önlemleri de madde kapsamına alınmıştır. Buna göre, disiplin cezaları Anayasa'nın 38. maddesi kapsamındadır.” AYM, E:1990/12, K:1991/7, T: 04.04.1991, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

¹² “... Disiplin hukuku, cezalandırılma ilkeleri açısından ceza hukuku ile benzer özellikler taşımakta olup, kişilerin disiplin cezası ile cezalandırılabilmesi için suç olarak belirlenmiş olan tutum ya da davranışın ilgisi tarafından işlenmiş olduğunun kesin ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde saptanması ve maddi gerçeğin tüm boyutlarıyla ortaya konması gerekmektedir. Ayrıca evrensel ceza hukuku ile Türk Ceza Kanunu'nda yer alan “şüpheden sanık yararlanır” ilkesi disiplin hukukunda da uygulama alanı bulmaktadır.” Dan. 12.D., E: 2016/7260, K: 2017/2823, T: 30.05.2017; “... kamu görevlilerine disiplin cezası verilmeden önce ceza hukukunun genel ilkelerine riayet edilmesi, tek eyleme iki disiplin cezası verilmesi gibi uygulamalardan kaçınılması önem taşımaktadır.” Dan. 12.D., E: 2011/710, K: 2015/861, T: 10.03.2015 .

¹³ Aydın, s.175.

yöntemlerle elde edilen delillerin ve tesadüfen elde edilen ses kayıtlarının kullanılmasına engel bir hüküm bulunmadığını karara bağlamıştır¹⁴. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise 22.01.2008 tarihli kararında, hukuka aykırı elde edilen delilin iyi niyetle elde edilip edilmediğine bakılması gerektiğini ve delil iyi niyetle elde edilmişse hukuka aykırılığı giderebileceğini vurgulamıştır¹⁵. Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu da 29.06.2004 tarihli kararında hukuka aykırı elde edilen delillerin “... telefonu dinlenen sanıklar ile haklarında dinleme kararı bulunmayan üçüncü kişi konumunda bulunan Yargıtay Üyelerinin ceza yargılamasında delil olarak kullanılamayacağını, ancak disiplin soruşturması yapılması gerektiğin(i)” ifade etmiştir¹⁶.

Görüldüğü üzere Yargıtay 5’inci Ceza Dairesi, Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu bahsetmiş olduğumuz kararlarında, ceza soruşturmasında kullanılamayan hukuka aykırı delillerin disiplin soruşturmasında kullanılabileceğini kabul etmiştir. Benzer yönde, hukuka aykırı delillerin disiplin soruşturmasında kullanılabileceğine ilişkin pek çok Danıştay kararı da bulunmaktadır. Örneğin; Danıştay 12’nci Dairesi’nin 26.05.2010 tarihli kararına konu olayda, hakkında yasa dışı faaliyette bulunduğu iddiası ile telefonlarının dinlenmesi kararı alınan kişi ile yapmış olduğu telefon görüşmesinde, şahsın seviyesiz konuşmalarına izin verdiği, tepkisiz kaldığı iddiası ile disiplin cezası alan polis memurunun, verilen disiplin cezasına karşı açmış olduğu

¹⁴ Yargıtay 5. CD, T: 16.04.2006, 6-4, (Nakleden; **Ömeroğlu, M. Nihat** “Hukuka Aykırı Delil ve Disiplin Soruşturması”, 31.01.2011 tarihli HaberTürk Gazetesi, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/596750-hukuka-aykiri-delil-ve-disiplin-sorusturmasi>).

¹⁵ “Eldeki deliller, suçun işlendiği yönündeki makul şüpheli yeni yorsa, bu mahkumiyet kararı için yeterlidir. Burada dikkat edilmesi gereken, her türlü şüphenin değil, makul şüphenin yenilmesidir. Buna bağlı olarak hukuka aykırı olarak elde edilen delil, iyi niyetle elde edilmişse, hukuka aykırılığın giderilebileceği ve delilin yok hükmünde sayılamayacağına ilişkin iyi niyet ilkesi de (good faith principle) bulunmaktadır. İyi niyetle elde edilen deliller, ilgili mahkeme kararı veya onayı olmasa da yok sayılamayacak ve eldeki diğer delillerle birlikte değerlendirilecektir. Bu bağlamda, tesadüfen elde edilen deliller, hukuka aykırı ve yok hükmünde sayılmaz. / Aksinin kabulü, hukuka uygun olarak elde edilen delilin, bağlantılı suç ve soruşturmalarda kullanılamaması, soruşturmanın bütünlüğüne, delillerin serbestliği ile etkin soruşturma ve kovuşturma ilkelerine, suçla mücadele ve maddi gerçekliğin araştırılmasında kabul edilen üstün kamu yararına aykırı düşecek ve maddi gerçekliğin aydınlatılamaması sonucunu doğuracaktır.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, K: 2007/5 MD.101, E: 2008/3, T: 22.01.2008, www.legalbank.com.

¹⁶ Yargıtay 1. Başkanlık Kurulu, E: 2004/96, T: 29.06.2004, Nakleden; (**Ömeroğlu, M. Nihat** “Hukuka Aykırı Delil ve Disiplin Soruşturması”, 31.01.2011 tarihli HaberTürk Gazetesi, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/596750-hukuka-aykiri-delil-ve-disiplin-sorusturmasi>).

iptal davası, idare mahkemesi tarafından kabul edilerek disiplin cezası iptal edilmiştir. Temyiz incelemesi esnasında Danıştay 12'nci Dairesi tarafından ise disiplin soruşturması ve yargılama sürecinin ceza soruşturma ve kovuşturmasından bağımsız ve ayrı olduğu, ceza soruşturması ve kovuşturması sırasında kullanılmayan veya kullanılmayan bir kısım delillerin disiplin soruşturması ve yargılama sürecinde kullanılmasında hukuka aykırı bir durum olmadığı, disiplin hukukunda kimi durumlarda kanaatin yeterli olması nedeniyle bunu yasaklayan bir düzenlemeye de yer verilmediği ifade edilerek, idare mahkemesinin kararı bozulmuştur¹⁷.

Danıştay bir diğer kararında da, yine disiplin soruşturması ve yargılama sürecinin, ceza soruşturma ve kovuşturmasından bağımsız olduğunu; bu sebeple ceza soruşturması ve kovuşturması sırasında kullanılmayan delillerin disiplin soruşturma ve kovuşturması sırasında kullanılmasında bir hukuka aykırılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır¹⁸. Benzer yöndeki bir başka Danıştay kararına konu olan olayda da, polis hakkında akaryakıt kaçakçılarıyla ilişki kurduğu iddiasının, polis olan bir başka kişinin üzerine ses kaydı yapan cihaz takılarak elde edilen ses kayıtlarına dayanılarak disiplin soruşturması yapılmış ve meslekten çıkarma cezası verilmiştir. Bu işleme karşı açılan davada idare mahkemesi, ilgili hakkında ceza mahkemesinde açılan davada delillerin yasal olmayan yollarla elde edildiği gerekçesiyle beraat kararı verildiğinden meslekten ihraç kararının iptaline karar vermiştir. Danıştay ise, idare mahkemesinin kararını hukuka aykırı bularak, meslekten ihraç cezasının hukuka uygun olduğunu değerlendirmiştir¹⁹.

Danıştay'ın bu kararları ile aynı yönde AYİM kararlarına da rastlanmaktadır. AYİM kararına konu olayda, bir internet sitesinde yayınlanan ses kayıtları esas alınarak kişi hakkında disiplinsizlik sebebiyle TSK'dan ilişik kesilmesi kararı verilmiştir. Bu ses kayıtlarının hukuka aykırı elde edilmiş delil olduğu iddialarına ilişkin olarak mahkeme, hukuka aykırı şekilde elde edilen görüntü

¹⁷ Dan. 12.D., E: 2007/6148, K: 2010/2851, T: 26.05.2010.

¹⁸ "... disiplin soruşturması ve yargılması, ceza soruşturma ve kovuşturmasından bağımsız ve ayrıdır. Bu nedenle ceza soruşturması ve kovuşturması sırasında kullanılmayan veya kullanılmayan bir kısım delillerin disiplin soruşturması ve yargılması sırasında kullanılmasında hukuka aykırı bir durum olmadığı gibi, disiplin hukukunda kimi durumlarda kanaatin yeterli olması nedeniyle, bunu yasaklayan bir düzenlemeye de yer verilmemiştir." Dan. 12.D., E: 2010/64, K: 2011/474, T: 04.02.2011.

¹⁹ Dan. 12.D., E: 2007/3065, K: 2007/9534, T: 27.11.2007., Benzer yöndeki diğer kararlar için bkz: Dan. 12.D., E: 2008/1240, K: 2008/4858, T: 24.09.2008, DİDDK, 21.04.2011, E.2010/1391, K.2011/273.

ve ses kayıtlarının idare tarafından görmezlikten gelinemeyeceğini, Anayasa'nın 38/6 maddesindeki kanuna aykırı delillerin kullanılamayacağına ilişkin hükmün, bahsi geçen maddenin kenar başlığından da anlaşılacağı üzere sadece suç ve cezalar ile ilgili olduğunu, Anayasada "İdarenin Esasları" başlığı altında hukuka aykırı elde edilen delillerin kullanılamayacağına dair bir hükmün yer olmadığını ifade etmiştir. Yine kararın devamında, suç ve cezaya ilişkin ilkeler ile disiplin hukukuna ilişkin ilkeler arasında temelde farklılıklar bulunduğu ve kamu görevlisi hakkında ceza yargılamasında beraat kararı verilse dahi bunun disiplin cezası verilmesine engel olmadığı, kamu hizmetinin yürütülmesine zararlı olacak personeli bünyesi dışına çıkarması da idare için bir kamu hizmeti gereği olduğu vurgulanmış ve TSK'dan ilişik kesme kararının iptal isteminin reddine oyçokluğu ile karar verilmiştir²⁰.

Yargıtay'ın, Danıştay'ın ve AYİM'in burada yer vermiş olduğumuz kararlarında ifade edilen kanaatlerine benzer şekilde, ceza yargılamasında kullanılamayan delillerin disiplin hukukunda kullanılabilmesi yönünde doktrinde de görüşler bulunmaktadır²¹. Bu görüşlerin bir kısmında hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kullanılmaması ilkesinin disiplin hukukunda somut olayın özelliklerine göre esnetilebileceği, kamu düzeni, kamu yararı sebebiyle idarenin hukuka aykırı delilleri kullanabilmesi gerektiği ifade edilmektedir²².

²⁰ "Hiç şüphesiz, hukuka aykırı olarak dinleme yapan, görüntü kaydeden veya ses kaydeden kişilerin tespiti halinde TCK ve ilgili mevzuat uyarınca gerekli müeyyidelere tabi tutulmaları kaçınılmazdır. Bu konuda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak bu şekilde elde edilmiş deliller kamuoyuna yansıtıldığında idare hukuku açısından görmemezlikten gelmek de hukukten pek mümkün görünmemektedir. Zira 'Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.' hükmü Anayasanın 38'inci maddesinde yer almaktadır. Bu maddenin başlığı ise 'Suç ve Cezalara İlişkin Esaslar' şeklindedir. Ayrıca madde gerekçesinde 38'inci maddede suç ve cezalara ilişkin temel hükümlerin yer aldığı açık olarak belirtilmektedir. Anayasada "İdarenin Esasları" başlığı altında ise böyle bir hüküm bulunmamaktadır. Diğer yandan Anayasada memurların görev ve sorumluluklarını, disiplin kovuşturma usulünü düzenleyen 129'uncu maddesinde, 'Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler.' şeklinde genel bir ilke yer almaktadır. Suç ve cezaya ilişkin ilkeler ile disiplin hukukuna ilişkin ilkeler arasında temelde farklılıklar bulunmaktadır. Kamu personeli hakkında herhangi bir soruşturma veya kovuşturma olmasa dahi disiplin soruşturması yapılabilmektedir. Kamu görevlisi hakkında yargılama yapıp beraat kararı verilse dahi bu durum, disiplin cezası verilmesine engel bir hal değildir." AYİM 1.D., E: 2014/2, K: 2014/1151, T: 16.12.2014.

²¹ Ömeroğlu, M. Nihat "Hukuka Aykırı Delil ve Disiplin Soruşturması", 31.01.2011 tarihli HaberTürk Gazetesi, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/596750-hukuka-aykiri-delil-ve-disiplin-sorusturmasi>.

²² YASİN tarafından hukuka aykırı yollarla elde edilen delillerin geçerli kabul edilmesinin, hukuka aykırı delil elde edilmesini teşvik edeceği belirtilmiş; ancak idari yargılama usulünde

B. DİSİPLİN HUKUKUNDA HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KULLANILAMAYACAĞINI KABUL EDEN KARARLAR VE GÖRÜŞLER

Bir üst başlıkta yer verdiğimiz gibi, hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda kullanılabileceği yönünde yargı kararlarının varlığına rağmen, bu delillerin kullanılamayacağı yönünde de pek çok yargı kararı bulunmaktadır. Örneğin, Danıştay'ın yakın tarihli kararına konu bir olayda, İlçe Emniyet Müdürü olarak görev yapan davacının, "Gizli tutulması zorunlu olan ve görevi ile ilgili bulunan bilgi ve belgeleri görevli veya yetkili olmayan kişilere açıklamak" fiilini işlediğinden bahisle, meslekten çıkarma cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu kararının iptali istemiyle açılan davada, ilk derece mahkemesi tarafından işlemin hukuka uygun olduğuna karar verilmiştir. İlk derece mahkemesi red kararında gerekçe olarak, dosyada bulunan telefon kayıtlarına ilişkin dökümlerin incelenmesi neticesinde davacının, hakkında gizlilik kararı olan olay ile ilgili haber muhabirleri ile sürekli iletişim halinde olduğu, olay hakkında karşılıklı bilgi alışverişinin sağlandığı, Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8/13 maddesinde yer alan fiilin sübut bulduğu ve dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığını ifade etmiştir.

Bu kararın temyiz incelemesi sırasında Danıştay 5. Dairesi ise Anayasa Mahkemesi'nin 14.1.2015 tarih ve E:2014/100, K:2015/6 sayılı, ceza hukukunun temel ilkelerinin disiplin hukuku açısından da geçerli olduğunu kabul ettiği kararına atıfta bulunarak; disiplin cezası verilmesinde asıl delil olarak kullanılan telefon kayıtlarının Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 135'inci maddesinde yer alan suçlar kapsamında bulunmayan bir fiile ilişkin olduğu ve bu fiile ilişkin ses

---

somut olayın özelliklerine göre hukuka aykırı elde edilen delilin kullanılıp kullanılmayacağı'nın belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yazara göre, "hukuka aykırı da olsa, bir fiilin işlendiğini tereddüde yer bırakmayacak şekilde ortaya koyan delillerin, hiç değerlendirilmemesi, adalet duygusu bakımından kabul edilemeyeceği gibi kamu düzeninin korunması bakımından bu delillere göre işlem tesisinde zorunluluk olabilir. Hukuka aykırı yollarla elde edilmiş olsa dahi, özellikle kamu düzeni ve kamu yararı bakımından müdahaleyi gerekli kılan durumlarda idarenin bu hukuka aykırı delillere göre işlem tesis etmesi mümkün olabilir." **Yasin, Melikşah** (2015) İdari Yargılama Usulünde İspat, İstanbul, XII Levha Yayınları, s.63. Benzer görüşlerde olan ÜSTÜN tarafından da, idare hukukunun özelliği gereği söz konusu ilkenin belirli ölçütler dâhilinde esnetilebilmesinin mümkün olması gerektiği, disiplin soruşturmasında hukuka aykırı delil konusunda olayın şartlarını göz önünde bulundurarak disiplin cezası verip vermemekte ihlal olunan temel hak ve hürriyetin niteliğinin ve ağırlığının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. **Fiş Üstün, Gül** (2018) "Disiplin Soruşturmalarında Hukuka Aykırı Deliller", C. 24, S.I, Haziran, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, s. 33, (s.17-35).

kayıtlarının, tek başına delil olarak kullanılamayacağını ifade ettikten sonra, hukuka uygun olarak elde edilmiş başka delil ve belgeler olmaksızın sadece bu delillere dayanılarak disiplin cezası verilemeyeceği sonucuna ulaşmıştır. Danıştay bu kararında disiplin cezası verilmesine gerekçe olan telefon kayıtlarının hukuka aykırı delil olduğunu kabul etmiştir²³.

Danıştay'ın yine yakın tarihli bir diğer kararında da, mahkemede ara kararların yerine getirilmesi için taraflardan alınan pulların sürekli olarak azalması üzerine, pulların akıbetinin belirlenmesi için muhafaza edildiği yerleri gösterecek şekilde mahkeme personeline kaleme kamera yerleştirildiği ve kamera kayıtlarına dayanılarak mahkemede çalışan memur hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin E fıkrasının (g) bendinde; "Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak" fiilini işlediği gerekçesiyle, devlet memurluğundan çıkarma cezası verilmiştir. Bu disiplin cezası idare mahkemesi tarafından hukuka uygun bulunmuş, temyiz istemi üzerine Danıştay da idare mahkemesinin kararını onamıştır. Karar düzeltme talebi sonucunda Danıştay 16. Dairesi ise, gizli kamera yerleştirmek suretiyle yasaya aykırı bir şekilde elde edilmiş kayıtların tek başına delil niteliğinin olamayacağını ifade ederek, idare mahkemesinin kararının bozulmasına hükmetmiştir²⁴.

Danıştay'ın bu kararları ile aynı yönde AYİM kararları da bulunmaktadır. 2013 tarihli AYİM kararına konu bir olayda da, karşı cins ile olan telefon görüşmelerine ilişkin ses kayıtlarının internet ortamında yayımlanması neticesinde Harp Okulu öğrencisi hakkında öğrencilikten çıkarma kararı alınmıştır. Öğrencilikten çıkarma işlemine karşı açılan davada AYİM, dava konusu işleme esas alınan ses kayıtlarının kişinin rızası dışında ve hukuka aykırı bir biçimde elde edilmiş olduğunu, aynı zamanda da hukuka aykırı bir biçimde yayınlanmış olduğunun anlaşıldığını belirttikten sonra, davacının harp okulu öğrenciliğinden çıkarılmasına ilişkin başka bir somut bilgi ve belgenin de bulunmadığını ifade ederek, "*hukuka aykırı bir biçimde elde edilmiş delillere istinaden tesis edilen dava konusu okuldan çıkarma işleminin sebep unsuru yönünden hukuka uyarlı olmadığı kanaat ve sonucuna*" varıldığını karara bağlamıştır²⁵.

²³ Dan. 5.D., E: 2016/18730, K: 2017/21649, T: 25.10.2017.

²⁴ Dan. 16.D., E: 2015/14258, K: 2015/4219, T: 01.07.2015, <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=77&t=56491>.

²⁵ AYİM 2.D., E: 2012/768, K: 2012/749, T: 19.06.2013. Aynı yöndeki bir diğer kararlar için bkz: AYİM 2.D., E: 2012/771, K: 2013/747, T: 19.06.2013; AYİM 2.D., E:2012/769, K:2013/748, T: 19.06.2013.

Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru kararına konu olan bir olayda, internet sitesinde yayımlanan ve başvurucaya ait olduğu iddia edilen cinsel içerikli ses kayıtlarının memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelikte ahlak dışı, yüz kızartıcı ve utanç verici eylem teşkil ettiği gerekçesiyle kişi hakkında disiplin soruşturması başlatılmış, soruşturma neticesinde devlet memurluğundan çıkarma cezası verilmiştir. Hakkında verilen disiplin cezasının iptal edilmesi talebiyle başvuru tarafından AYİM'de dava açılmış ve iptal istemi reddedilmiştir. Bireysel başvuru neticesinde Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 20'nci maddesinde güvence altına alınan özel hayatın gizliliği hakkının ihlal edildiğine hükmettiği kararında, *“soruşturmaya konu ses kayıtlarının hukuka aykırı şekilde dinlenerek kayda alındığı ve manipülasyon yapılarak elde edildiği konusunda ileri sürülen iddialara ilişkin olarak bir araştırma yapılmadığı, hukuka aykırı delillerin yürütülen disiplin soruşturmasında geçerli delil olarak kabul edilemeyeceği ve hukuka aykırı delillere dayanılarak işlem tesis edilemeyeceği hususunun gözetilmediği”* ni ifade etmiştir²⁶.

Yine Anayasa Mahkemesi bir parti kapatma davasında da, özel kişiler tarafından hukuka aykırı yollardan elde edilen delillerin hükme esas alınmaması gerektiğine karar vermiştir²⁷.

Doktrinde de bu yargı kararları ile aynı yönde, hukuka aykırı delillerin disiplin hukukunda kullanılamayacağı yönünde görüşler bulunmaktadır. Bu yöndeki görüşlerde Anayasa'nın 38/6 maddesindeki hükmün sadece ceza yargılamasına ilişkin olmadığı, hukukun tüm alanları için geçerli bir ilke olduğu ifade edilmektedir²⁸.

²⁶ AYM, T: 13.07.2016, Bireysel Başvuru no: 2014/7738, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/7738>.

²⁷ *“... iddianameye eklenen deliller arasında yer alan ve üçüncü kişiler tarafından getirildiği belirtilen parti genel başkanı ile partinin diğer yetkilisi arasındaki araç telefonundan yapılan konuşma kaydının, Anayasa'nın 22. maddesinde belirtildiği biçimde, usulüne uygun bir yargıç kararına ya da kanunla yetkili kılınan merciin emrine dayanmadığı, bu nedenle de haberleşme özgürlüğünü ihlal ettiği açık olduğundan, hukuka uygun olarak elde edilmediği sonucuna varılan söz konusu konuşmaya ait kasetin, CYY'nin 254. maddesinin ikinci fıkrası gereğince hükme esas alınmamasına...”* AYM, E: 1992/2, K: 2001/2, T: 22.06.2001 <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

²⁸ Ceza Muhakemesinde Deliller isimli eserinde AYDIN, ceza hukukunun ve idare hukukunun, kamu hukukunun birer alt dalı olduklarını ve Anayasanın 38/6 hükmünde, ceza ya da disiplin yargılaması ayrımı yapılmadığını, bu sebeple de hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda uygulanamayacağını ifade etmiştir. **Aydın**, s.224. TANRIVER de, Anayasa'nın

III. DİSİPLİN HUKUKUNDA HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KULLANILMAMASININ HUKUKİ DAYANAKLARI

Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda kullanılabilceğini ifade eden yargı kararlarında, ceza yargılaması ile disiplin yargılamasının birbirinden bağımsız ve farklı olduğu, aynı zamanda da Anayasa'nın 38'inci maddesinin sadece suç ve cezalar ile ilgili olduğu, bu sebeple disiplin hukukunda hukuka aykırı elde edilen delillerin kullanılabilceği ifade edilmektedir.

Kanaatimizce hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kullanılması disiplin hukukunda da kabul edilemez. Delil, hukuka aykırı yöntemler ile elde edilmiş ise hangi hukuk dalında kullanıldığı önemli değildir. Hukuka aykırı elde edilmiş deliller ile hukuka uygun bir sonuç elde etmek mümkün değildir.

Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda kullanılmamasının, hukuk devleti ilkesi, adil yargılanma hakkı ve hak arama hürriyetinin bir gereği olduğunu düşünüyörüz.

A. HUKUK DEVLETİ İLKESİ

Anayasa'nın 2'nci maddesinde ifadesini bulan hukuk devleti, keyfi devletin karşıtıdır. Hukuk devletinde, hukuk devletten kaynaklanmakta diğer taraftan da devlet, hukukla belirlenen sınırlar içerisinde varlığını sürdürebilmektedir²⁹. Hukuk devleti için pek çok tanım yapılmaktadır ancak bu tanımların ortak noktası, kamu kudretinin sınırlandırılarak, bireylerin hak ve hürriyetlerinin korunmasıdır³⁰.

Anayasa Mahkemesi tarafından başlıca amacı, kamu gücü karşısında kişinin hak ve özgürlüklerini korumak olarak ifade edilen hukuk devleti ilkesi³¹,

---

38'inci maddesinin altıncı fıkrasında, kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin Anayasal kuralın, sadece ceza yargısı ile sınırlı olmadığını, tüm yargı çeşitleri için geçerli bir kural olduğunu kabul etmektedir. Anayasa'nın 176/2 maddesinde madde başlıklarının Anayasa metninden sayılmayacağı düzenlemesi sebebiyle, 38. maddenin madde başlığının "suç ve cezalara ilişkin genel esaslar" şeklinde olmasının da bu maddede yer olan temel ilkelerin uygulanma alanının, sadece ceza yargısı ile sınırlı olduğu şeklinde yorumlanamayacağını ifade etmiştir. **Tanrıver, Süha** "Türk Medeni Usul Hukuku Bağlamında Hukuka Aykırı Yollardan Elde Edilen Delillerin İrdelenmesi", s.371, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-65-252>.

²⁹ **Atay**, s.109-110-111.

³⁰ **Atay**, s.111.

³¹ AYM, E: 1990/40, K: 1991/33, T: 01.10.1991, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

yargılama esnasında Devletin delil elde etme yetkilerinin ve hukuka aykırı delillerin değerlendirilmesindeki takdirinin de kısıtlanmasını gerektirir. Hukuk devleti, kendisi hukuka aykırı delil elde etmeyeceği gibi, hukuka aykırı elde edilmiş delillere de bir hukuki değer atfetmeyecek ve hukuka aykırı yöntemlerle delil elde edilmesini meşrulaştırmayacaktır. Disiplin yargılaması sırasında da idare, gerçeği ortaya çıkarmak için kendisi hukuka aykırı delil elde etmeyecek ve hukuka aykırı yollarla elde edilen delilleri de kullanmayacaktır. Bu durum, hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

Özellikle disiplin hukukunda delillerin hukuka aykırı yöntemlerle elde edilebileceğini düşünmek, devleti, hukuk devletinden uzaklaştıracak ve polis devletine yaklaştıracaktır. Çünkü polis devleti, idare edenlerin kullandıkları yetkilerinin bir sınırı bulunmayan, kamunun refahı ve selameti için her türlü önlemi alabilen ve kişilerin hak ve özgürlüklerine sınırsızca müdahale edebilen devlettir³². Disiplin hukukunda her türlü delilin kabul edilmesi, kişilerin hak ve hürriyetlerini bertaraf edebilecek ve idarenin keyfi davranışlarına sebep olabilecek aynı zamanda da hukuka aykırı yöntemlerin kullanılmasıyla temel hak ve hürriyetlere müdahale edilmesi adeta meşrulaştırılmış olacaktır. Kamu yararını gerçekleştirmek için üstün yetki ve ayrıcalıklara sahip olan idarenin, hukuka aykırı elde edilmiş delillere dayanarak disiplin cezası verebileceğinin kabul edilmesi bireylerin hak ve hürriyetleri için ciddi bir tehdit oluşturacaktır.

AKYILMAZ tarafından da haklı olarak ifade edildiği gibi, “.... *disiplin cezalarını, sadece meslek hayatına ilişkin yaptırımlar olarak değerlendirerek hafife almak; yine amacının kurum düzenini sağlamak olduğunu ifade ederek, aslında hukuka aykırı disiplin işlemleriyle devlete duyulan saygınlığın ve güvenin zedelenmesi suretiyle toplum düzenine aykırı bir durumun gelişeceğini göz ardı etmek doğru değildir.*”³³. Hukuka aykırı elde edilmiş delillere disiplin hukukunda bir değer atfetmek, bireylerin hukuki güvenliklerine zarar verecek ve devlete olan güveni sarsacaktır.

Hukuk devletinin varlığından bahsedebilmek için devletin tüm organlarının hukukla bağlı olması gerekir. Devletin organlarından biri olan yargı organının da hukukla bağlı olması gerektiği Anayasa'nın 138'nci maddesinde “*Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun*

³² Atay, s.106-107

³³ Akyılmaz, Bahtiyar “Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar”, GÜHFD, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/6_9.pdf.

olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler” şeklinde, ifade edilmiştir. Dolayısıyla nasıl ki idare, hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillere dayanarak bir disiplin cezası veremeyecekse, idari yargı hâkiminin de önüne gelen uyuşmazlıkta hukuka aykırı delilleri dikkate almaması ve hukuka aykırı delillere dayanılarak verilen disiplin cezalarının hukuka aykırılığına karar vermesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi de bir kararında hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kabul edilemeyeceğini, bunun aksini savunmanın, özel kişilere bireylerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal etme imkânı verebileceğini, bunun da bir hukuk devletinde kabul edilemeyeceğini ifade etmiştir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi tarafından haklı olarak, bu tür delillerin hükme esas alınmasının mafya oluşumlarını teşvik edeceği vurgulanmıştır³⁴. Anayasa Mahkemesi bir diğer kararında da hukuka uygun yöntemlerle delil elde edilmesinin hukuk devletinin temel ilkelerinden sayıldığına karar vermiştir³⁵.

B. HAK ARAMA HÜRRİYETİ

Anayasa'nın 36'ncı maddesinde hak arama hürriyeti, “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” cümlesi ile ifade edilmiştir. Bu Anayasa hükmünde de açıkça ifade edildiği gibi, herkes yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunmada bulunma hakkına sahiptir; fakat, kişi bu hakkını keyfi bir şekilde değil de ancak meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle kullanabilir.

Meşru vasıtalarından ne anlaşılması gerektiğini Anayasa Mahkemesi; “meşru vasıta ve yollar”, hukuk devletinde saygıyla karşılanan, yurttaşların en doğal hakları içinde yer alan, hukuksal nitelikleri tartışmasız, yasal yollar ve yöntemlerdir³⁶ şeklinde açıklamıştır. Anayasa Mahkemesi ayrıca, “iddia ve savunma hakkının” kullanılmasının ancak “meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle” olacağını, “meşru” sözcüğünün, yasada gösterilen yöntemler de-

³⁴ AYM, E: 1992/2, K: 2001/2, T: 22.06.2001, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

³⁵ AYM, Bireysel Başvuru, E: 2014/4704, T: 01.02.2018, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/4704>.

³⁶ AYM, E: 1988/36, K: 1989/24, T: 28.09.1989, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

yiminden daha geniş bir anlamı ifade etmek amacıyla metne konulduğunu belirtmektedir³⁷. Dolayısıyla hak arama hürriyeti ancak, hukuka uygun yöntemler aracılığı ile kullanılabilir. Bu da delillerin hukuka uygun yöntemler ile elde edilmesini zorunlu kılar.

Anayasa'nın 36'ncı maddesinde her ne kadar herkesin, yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunmada bulunma hakkına sahip olduğu ifade edilmiş olsa da disiplin hukuku açısından hak arama hürriyeti hem disiplin soruşturması sırasında hem de disiplin cezası verme işlemine karşı dava açılması halinde yargı mercii önünde var olmalı ve hukuka uygun yöntemler ile kullanılmalıdır.

Disiplin cezası verme işlemi yargı mercii tarafından değil, idare tarafından idari usul kurallarına uyularak gerçekleştirilmektedir. Ancak disiplin soruşturması sırasında yargı benzeri bir faaliyet yürütülmektedir. Disiplin cezası vermeye yetkili merci, kişi hakkındaki disiplinsizlik iddialarını değerlendirip şahsın savunmasını da aldıktan sonra disiplin cezası verme işlemi tesis etmektedir. Disiplin cezası verme işlemi her ne kadar yargı merci huzurunda gerçekleşme de, bu aşamanın hukuka uygun olabilmesi için, hak arama hürriyetinin hem iddiada bulunan hem de savunmada bulunan kişi için meşru vasıta ve yollardan yapılması yani hukuka uygun olması gerekir. Bu aşamadan sonra disiplin cezası verme işlemine karşı iptal davası açılması halinde de yargı mercinin, disiplin cezası verme işlemi sırasında hak arama hürriyetinin hukuka uygun bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını değerlendirilmesi gerekir.

Konumuz ile bağlantı kurarsak, hukuka aykırı yöntemlerle elde edilmiş delillere dayanılarak iddiada bulunmuş ve bir disiplin cezası verme işlemi tesis edilmişse, bu işlemin hukuka aykırılığının tespiti gerekecektir. İddianın hukuka aykırı elde edilmiş deliller ile ispatlanması hak arama hürriyetinin meşru vasıtalar ile yapılmadığı anlamını taşımaktadır. Benzer şekilde disiplinsizlik iddialarına maruz kalan kamu görevlisi de suçsuzluğunu ispatlamak için dahi olsa, hukuka aykırı delil elde etme yöntemlerine başvuramayacaktır³⁸. Hukuka aykırı yöntemler kullanılarak adaletin gerçekleştirilmesi mümkün değildir.

³⁷ AYM, E: 1979138, K: 1980111, T: 29.01.1980, <http://www.anayasa.gov.tr/icsayfalar/kararlar/kbb.html>.

³⁸ Aksi görüşte olan ÜSTÜN tarafından ise, bu kuralın mutlak uygulanması silahların eşitliği ilkesinin daha fazla zarar görmesine sebep olacaktır. Yazar, personelin disiplin soruşturmasındaki savunmasına esas olan belgeyi, iddiasını ispat etmek için amirinin çekmecesinden gizlice alarak soruşturmacıya sunmasının hukuka aykırı delil elde edilmesi olduğunu, ancak

C. ADİL YARGILANMA HAKKI

Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36'ncı maddesine, 03.10.2001 tarih ve 4709 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesiyle "adil yargılanma" ibaresi eklenmiştir. Böylece maddede herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu ifade edilerek, adil yargılanma hakkı anayasal güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 11'inci maddesine göre, Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğundan, disiplin soruşturmaları dâhil tüm soruşturma ve kovuşturmalarda söz konusu ilkeye uygun hareket edilmesi gerekecektir.

Adil yargılanma hakkı, AİHS'nin de 6'ncı maddesinde düzenlenmiştir. Ancak Sözleşmenin 6'ncı maddesinde ve diğer hiçbir maddesinde hukuka aykırı delillere ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. AİHM, hukuka aykırı biçimde elde edilen delillerin yargılama sırasında dikkate alınıp alınmamasını daha ziyade bir iç hukuk meselesi olarak görmekle beraber; Mahkeme, hukuka aykırı elde edilen delillerin kullanılmasını değerlendirirken, yargılamayı bir bütün olarak ele almakta; mahkûmiyetin bu delile dayanıp dayanmadığına göre yargılamanın adil olup olmadığına karar vermektedir³⁹. Ancak Mahkeme, işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele yasağı gibi bazı Sözleşme maddelerinin ihlal edilerek toplanan delillere dayanılması durumunda, bu delillerin davada oynadığı rolü de dikkate almadan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermektedir⁴⁰.

Adil yargılanma hakkına ilişkin düzenlemelerde açıkça ifade edilmese de hukuka aykırı delillerin yargılamada kullanılmaması, adil yargılanma hakkının bir gereğidir ve adil yargılanma hakkı, tüm hukuk düzenleri için geçerli bir ilkedir.

Anayasa Mahkemesi'nin de bireysel başvuru kararına konu olmuş bir olayda başvuru, hukuka aykırı elde edilen delillerin kullanılarak kendisi hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi sebebiyle adil yargılanma hakkının ihlal

---

kuralın mutlak uygulanmasının personelin haksız yere ceza almasına sebep olabileceğini ifade etmiştir. **Üstün**, s.32-33.

³⁹ **İnceoğlu, Sibel** (2013) İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı, İstanbul, Beta Yayınları, s.288. Başvuru No. 12505/86, Wischniewski v. Germany, 11.10.1988, 58 DR 106. (Nakleden; **İnceoğlu**, s.288.)

⁴⁰ **İnceoğlu**, s.288.

edildiğini iddia etmiştir. Anayasa Mahkemesi de bu kararında, “Belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme yetkisi kural olarak yargılamayı yapan mahkemeye ait olmakla birlikte somut olayda, hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilen arama sonucu elde edilen delillerin belirleyici delil olarak kullanılmasının bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği görülmektedir. Aramanın icrasındaki “kanuna aykırılığın” yargılamanın bütünü yönünden adil yargılanma hakkını ihlal eder nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır. Açıklanan gerekçelerle başvuru Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.” diyerek, hukuka aykırı elde edilen delillere dayanılarak mahkûmiyet kararı verilmesini adil yargılanma hakkına aykırı bulmuştur⁴¹.

Hukuka aykırı elde edilmiş delillere hukuki bir değer tanınması, silahların eşitliği ilkesine de aykırı olacaktır. Yargılama sırasında tarafların hak ve yükümlülükleri arasında eşitliğin sağlanması adil yargılanma hakkının bir gereğidir⁴². Hem disiplin cezası verilirken hem de disiplin cezası verme işlemine karşı açılan iptal davasında hukuka aykırı delillere dayanılması adil yargılanma hakkına zarar verecektir.

Disiplin cezası verilmesi bir yargılama faaliyeti neticesinde olmamaktadır. Aksine disiplin cezası verilmesi idari makamlar önünde gerçekleşmektedir. Ancak idare, disiplin soruşturması ve disiplin cezası verme işlemi sırasında yargı benzeri bir faaliyet yürüttüğünden disiplin cezası verme işlemi sürecinde mümkün olduğu kadar yargılamaya hâkim olan ilkelere riayet etmelidir. Adil yargılanma hakkı da disiplin hukukunda kabul edilmesi gereken ilkelerden bir tanesidir. Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kabul edilmesi, adil yargılanma hakkına zarar vereceğinden hem disiplin cezası verilirken kullanılmaması gerekir, hem de hukuka aykırı delil kullanılarak verilen disiplin cezasına karşı açılmış bir iptal davası varsa, idari yargı merci tarafından ceza verme işleminin hukuka aykırı olduğunun tespiti gerekecektir.

⁴¹ AYM, Bireysel Başvuru, E: 2014/4704, T: 01.02.2018, <https://kararlarbilgibankasi.ana-yasa.gov.tr/BB/2014/4704>.

⁴² **Akıncı, Müslüm** (2008) İdari Yargıda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara, Turhan Kitabevi, s.242.

IV. HUKUKA AYKIRI ELDE EDİLMİŞ DELİLLERE DAYANILARAK VERİLEN DİSİPLİN CEZALARININ İDARİ İŞLEMİN UNSURLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İdari işlemlerin hukuka uygun kabul edilebilmesi için işlemin beş unsurdan hiçbirinde bir hukuka aykırılığın olmaması gerekir. İdari işlemin beş unsurundan bir tanesi olan sebep unsuru, idareyi işlem yapmaya sevk eden etkenler olarak kabul edilir. İdare hukukunda sebepsiz işlemin varlığı kabul edilmez. Mevzuatta açıkça belirtilsin veya belirtilmesin her idari işlemin kamu yararını gerçekleştirmeye hizmet eden bir sebebinin bulunması gerekir.

Disiplin cezası verme işleminin sebebi, kişinin disiplinsizlik oluşturan eylemidir. Dolayısıyla disiplin cezası verme işleminin hukuka uygun olabilmesi için bu disiplin cezası verme işleminin sebebinin var olması, gerçek olması ve hukuka uygun olması gerekir⁴³. Disiplinsizlik oluşturan eylem ancak hukuka uygun elde edilen deliller ile ispatlanabilir. Disiplin cezası verme işleminin sebebinin hukuka uygun kabul edilebilmesi için de delillerin hukuka aykırı yöntemlerle elde edilmemiş olması gerekir.

Hukuka aykırı bir şekilde elde edilen delillere dayanılarak hukuka uygun bir idari işlem tesis etmek mümkün değildir. Disiplin cezası verme işlemine dayanak teşkil eden delillerin hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesi işlemin sebep unsurunu sakatlayacak, hukuka aykırı elde edilen delil, disiplin cezası verme işlemini hukuka aykırı hale getirecektir.

Konuya ilişkin bir AYİM kararında da hukuka aykırı elde edilen delillere dayanılarak verilen disiplin cezasının sebep unsuru açısından sakat olduğu açıkça ifade edilmiştir. Mahkeme bu kararında “... hukuka aykırı bir biçimde elde edilmiş delillere istinaden tesis edilen dava konusu okuldan çıkarma işleminin sebep unsuru yönünden hukuka uyarlı olmadığı kanaat ve sonucuna” varıldığını ifade etmiştir⁴⁴.

İdari işlem ile elde edilen sonuç anlamına gelen idari işlemin konu unsuru ile işlemin sebep unsuru arasında sıkı bir bağlantı bulunmaktadır. İdari işlemin konu unsurunun hukuka uygun olabilmesi için sebep unsuru ile konu

⁴³ Atay, s.950.

⁴⁴ AYİM 2.D., E: 2012/768, K: 2012/749, T: 19.06.2013. Aynı yöndeki bir diğer kararlar için bkz: AYİM 2.D., E: 2012/771, K: 2013/747, T: 19.06.2013; AYİM 2.D., 19.06.2013, E.2012/769, K.2013/748.

unsurunun uyumlu olması gerekir. Mevzuatta işlemin sebebi ve bu sebebe dayanılarak tesis edilecek işlemin konusu açıkça düzenlenmiş ise sebep unsuru ile konu unsuru arasındaki uyumsuzluk işlemi hukuka aykırı hale getirir. Hukuka aykırı elde edilmiş bir delile dayanılarak tesis edilen bir disiplin cezası verme işleminin sebep unsurundaki sakatlık, bu idari işlemin konu unsurunu da sakat hale getirir.

Aynı zamanda idari işlemler yalnızca kamu yararı amacı ile tesis edilebilirler. Hukuka aykırı elde edilmiş delillere hukuki bir değer tanımak disiplin cezası verme işleminin kamu yararı dışındaki bir amaçla tesis edilmesine sebep olabilir. Bu da idari işlemi amaç unsuru bakımından hukuka aykırı hale getirecektir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ceza yargılamasında olduğu gibi tüm yargılamaların amacı maddi gerçeği ortaya çıkarmaktır⁴⁵. Gerçeğin ortaya çıkarılması hukuk kuralları çerçevesinde olmalıdır. Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için dahi olsa, hukuk kuralları dışına çıkmamak Anayasa'nın 2'nci maddesinde düzenlenmiş olan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Delil elde edilmesinde hukuka aykırı yöntemlere başvurulmasını engellemek için Anayasa'nın 38'inci maddesine, "*Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.*" cümlesi getirilerek, bu husus açıkça Anayasal bir hüküm haline getirilmiştir. Hukuka aykırı elde edilen delillerin kullanılamayacağına ilişkin benzeri düzenlenmeler Ceza Muhakemesi Kanunu'nda da yer almaktadır.

Hukuka aykırı elde edilen delillere ilişkin pozitif düzenlemelerde, tam bir kavram birliği bulunmamaktadır. Anayasada ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun bazı maddelerinde "kanuna aykırılık" ifadesi kullanılırken, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun bazı maddelerinde ise "hukuka aykırılık" ifadesi kullanılmaktadır. Hukuka aykırılık, kanuna aykırılıktan daha geniş bir içeriğe sahip olduğu için, konuya ilişkin doğru ifadenin hukuka aykırılık olduğu kanaatindeyiz.

⁴⁵ ALANGOYA tarafından, ceza yargılamasının olduğu gibi medeni yargılamanın da amacının gerçeği ortaya çıkarmak olduğu ifade edilmiştir. **Alangoya, H. Yavuz** (1979) "*Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanması İlişkin İlkeler*", İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, s.87.

Disiplin hukuku ceza yargılamasından farklı ve bağımsız olmakla birlikte, disiplin soruşturmalarında yargılama benzeri bir faaliyet⁴⁶ yürütüldüğü için ceza hukukuna hâkim olan ilkelerin disiplin hukukunda da geçerli olduğu kabul edilmektedir. Hukuka aykırı delillerin kullanılmaması ilkesi de disiplin hukukunda kabul edilmesi gereken ilkelerden bir tanesidir. Zaten Anayasa'nın 38'inci maddesinde de kanuna aykırı elde edilen delillerin kullanılmayacağı ilkesinin sadece ceza yargılamasında geçerli olduğuna dair herhangi bir ifade yer almamaktadır. Yargı mercileri tarafından son dönemde verilen kararlarda da hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda kullanılmayacağı'nın kabul edildiği görülmektedir.

Disiplin hukukunda hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kullanılmaması hukuk devleti ilkesinin de bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuk devleti, bireylerin hukuki güvenlik içerisinde bulunduğu, sadece yönetilenlerin değil, aynı zamanda yönetenlerin de hukukla bağlı oldukları devlettir. Disiplin hukukunda hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kabul edilmesi bireylerin hukuki güvenliklerini tehlikeye düşürecek ve hukuksuz davranışları meşru hale getirecektir.

Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda kullanılmaması aynı zamanda Anayasa'nın 36'ncı maddesinde düzenlenmiş olan adil yargılanma hakkının ve hak arama hürriyetinin de birer gereği olarak karşımıza çıkar. Adil yargılanma hakkı ve hak arama hürriyeti, birer yargısal ilke olsalar da disiplin soruşturması da yargı benzeri bir faaliyet olduğu için bu ilkelerin disiplin soruşturmalarında da kabul edilmesi gerekir. Bahsi geçen Anayasal hükümde, herkesin hak arama hürriyetini meşru vasıta ve yollardan kullanabileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla buradaki meşru vasıta, ancak hukuka uygun elde edilmiş deliller olabilir. Kişi hakkında hukuka aykırı yöntemler ile elde edilen delillere dayanılarak disiplin cezası verilmesi, adil yargılanma hakkının ihlali anlamına gelecektir.

---

⁴⁶ Hatta disiplin hukukunun geniş anlamda ceza hukuku içerisinde değerlendirilebileceği KARAHANOGULLARI tarafından şu şekilde ifade edilmiştir; "Disiplin hukuku, kamu hizmeti düzenini korumaya yönelik davranış kuralları ve bunların ihlali izleyen hukuki sonuçları düzenlemesi nedeniyle geniş anlamda ceza hukuku (ya da klasik ceza hukukunu kapsayacak şekilde, varlık ve menfaatlerin 'cezaî sonuçlar'la korunduğu alanları ifade eden 'cezalandırıcı hukuk') içinde değerlendirilebilir." **Karahanoğulları, Onur** (1999) "Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri", C.8, S.3, Temmuz, s.76, Çağdaş Yerel Yönetimler, (s. 55-77).

Bir delilin hangi durumlarda hukuka aykırı elde edildiğinin doğru tespiti gereklidir. Delilleri elde ederken, delilin elde edilmesinde uyulması gereken şartlar pozitif hukuk kuralları ile belirlenmiş ise delil ancak bu kurallar çerçevesinde elde edilebilir. Eğer bahse konu olan delilin elde edilmesine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamakta ise, delil elde edilirken temel hak ve hürriyetlerin ihlal edilmemesine dikkat edilmesi gerektiği gibi, hukukun genel ilkelerine de uygun hareket edilmesi gerekir. Kişinin temel hak ve hürriyetleri ihlal edilerek elde edilen deliller kullanılamaz. Ancak hukuk kuralları içerisinde hareket ederek polis devletinden uzaklaşıp, hukuk devleti ilkesi gerçekleştirilebilir.

Hukuka aykırı elde edilmiş delillerin kullanılmaması ilkesinin herhangi bir istisnası kabul edilmemelidir. İdare hukukunun temelinde var olan eşitsizlik, idarenin sahip olduğu pek çok üstün yetki ve ayrıcalıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Disiplin hukuku açısından düşündüğümüzde de disiplin cezası vermeye yetkili kişi veya kurullar pek çok yetkiye sahiptir. Bu sebeple hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin cezası verilmesi için yeterli kabul edilmesi, teknolojinin çok geliştiği ve çoğu kişinin bu teknolojiye rahatlıkla ulaşabildiği şu dönemde bireylerin temel hak ve hürriyetleri için ciddi bir tehlike oluşturabilecektir. Bu sebeple somut olayın özellikleri, kamu yararının gerektirmesi gibi sebeplerle dahi olsa hukuka aykırı elde edilmiş delillerin disiplin hukukunda kullanılmasına istisna tanınmaması gerekir. Disiplin hukukunun kurum düzenini koruduğu düşünülerek, Anayasa'nın 38'inci maddesinin kapsamı dışında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Akıncı, Müslüm (2008) *İdari Yargıda Adil Yargılanma Hakkı*, Ankara, Turhan Kitabevi.

Akyılmaz, Bahtiyar /Sezginer, Murat /Kaya, Cemil (2017) *Türk İdare Hukuku*, Ankara, Seçkin Yayınları.

Akyılmaz, Bahtiyar “Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar”, GÜHFD, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/6_9.pdf.

Alangoya, H. Yavuz (1979) “*Medenî Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanması İlişkin İlkeler*”, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Atay, Ender Ethem (2016) *İdare Hukuku*, Ankara, Turhan Kitabevi.

Aydın, Devrim (2014) *Ceza Muhakemesinde Deliller*, Ankara, Yetkin Yayınları.

Çınar, Ali Rıza (2004) “Hukuka Aykırı Kanıtlar”, S. 55, Y. 2004, s.32-33, TBB Dergisi.

Erman, Sahir (1995) *Hukuka Aykırı Deliller*, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları.

Fiş Üstün, Gül (2018) “Disiplin Soruşturmalarında Hukuka Aykırı Deliller”, C. 24, S.I, Haziran, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi.

İnceoğlu, Sibel (2013) *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı*, İstanbul, Beta Yayınları.

Karahanoğulları, Onur (1999) “Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri”, C.8, S.3, Temmuz, s.76, Çağdaş Yerel Yönetimler.

Ömeroğlu, M. Nihat “*Hukuka Aykırı Delil ve Disiplin Soruşturması*”, 31.01.2011 tarihli HaberTürk Gazetesi, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/596750-hukuka-aykiri-delil-ve-disiplin-sorusturmasi>).

Tanrıver, Süha “*Türk Medeni Usul Hukuku Bağlamında Hukuka Aykırı Yollardan Elde Edilen Delillerin İrdelenmesi*”, s.371, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-65-252>.

Yasin, Melikşah (2015), *İdari Yargılama Usulünde İspat*, İstanbul, XII Levha Yayınları.